

til Retsplejelovens §§ 186 og 187, der omhandler Edsaflæggelsen — det væsentligste deraf. Disse Ændringer, som har været omtalt af de foregaaende Talere, kan jeg tiltræde. Men jeg kunde have ønsket, at man var gaaet meget videre med Hensyn til at indføre Ændringer i Retsplejen paa dette Punkt. Naar det i § 187 siges, at i Stedet for Ed kan træde en efter en af Justitsministeren foreskreven Formular afgiven højtidelig Forsikring, naar Vidnet tilhører et Trossamfund, der forbyder vedkommende at aflægge Ed, eller naar Vidnet i Følge sin religiøse Tro ikke kan aflægge Ed, eller naar Vidnet ikke har nogen religiøs Tro — saa forekommer det mig, at man har gjort et Forsøg paa i en enkelt Sætning at rubricere Tilfælde, som aldeles ikke lader sig fastlægge saa groft, som man her gør. Det drejer sig ofte om lige saa mange Nuancer, som der er Mennesker, og det er ingenlunde udtømmende, hvad der der nævnes. Jeg vilde ønske, at man kunde naa dertil — og jeg er sikker paa, at man naar dertil — at man i Retssager afgiver en højtidelig Erklæring om at udtale det, som er rigtigt. For den, der er sig bevidst i et Retsmøde at sige Sandheden, den, der for Eks. har en saadan Samvittighed, at han *maa* sige den, eller er opdraget til at sige den og ikke kan sige andet, er Eden jo ganske overflødig og i sig selv meningsløs. Sandheden kan ikke bekræftes, det rene Guld bliver ikke mere værd, ved at man læser over det. Edsbestemmelsens Betydning er i langt højere Grad den at faa en anklaget, der vil lyve, til at afstaa fra at lyve. De Bestemmelser, som gaar ud paa i visse Tilfælde at fritage Borgere for at aflægge Ed, er altsaa efter min Mening ganske ufyldstgørende, og navnlig synes jeg, at Bestemmelsen om, at man i Forvejen skal melde, at man af de og de Grunde ikke vil aflægge Ed, ikke er ret meget værd, thi hvem tænker paa det? Det Spørgsmaal bliver jo først aktuelt for Borgeren i det Øjeblik, han staar overfor det, og saa er det i de allerfleste Tilfælde for sent for ham at afgive en saadan Erklæring. Det forudsættes ved disse Bestemmelser, at man slipper lettere fra det ved at vælge den af Justitsministeren foreslaaede Formular end ved at aflægge den religiøse Ed, men det er ingenlunde Tilfældet. Det beror i mangfoldige Tilfælde paa en fuldkommen Misforstaaelse. For mange Mennesker vil det være en lige saa alvorlig Sag at afgive en højtidelig Erklæring, der ikke har et religiøst Indhold, som at afgive en Ed, der har et religiøst Indhold. Jeg ved meget vel, at man fra de praktiske

Juristers Side regner med, hvad jeg i denne Forbindelse vil kalde gammel Overtro. Der hersker jo endnu mange Steder i vort Folk megen gammel Overtro, som er knyttet til Aflæggelse af Ed, og man regner med, at dette Moment kan man bruge i den praktiske Retsafgørelse og i Forhørene for at fremkalde Bekendelse. Men det er ikke et solidt Grundlag at bygge paa, der er ingen Realitet deri. Man kommer alligevel før eller siden til at opgive den Skanse, og man burde da gøre det med det samme. Naar Borgerne er stillet overfor dette Spørgsmaal i Retten, skulde de have Valget mellem, om de vilde afgive en religiøs Erklæring eller en almindelig borgerlig Sandhedserklæring. Kan vort Retssystem ikke bygges paa et saa reelt Grundlag, er der i det lange Løb ikke noget stærkere at finde andre Steder. Dette vilde jeg ønske, man allerede nu vilde betragte Folket som udviklet og modent nok til at kunne gennemføre, og jeg skal tillade mig ved Behandlingen af Sagen i Udvalget at komme tilbage dertil.

Jeg kan slutte mig til det Ønske, der er fremsat fra de andre Ordføreres Side om at faa Retsreformen optrykt med de mange Ændringer, der Aar for Aar vedtages, saaledes at den i det praktiske Arbejde blev lettere at have med at gøre, end den er i Øjeblikket.

Justitsministeren (Rytter): Jeg takker de ærede Ordførere for den elskværdige Modtagelse af Lovforslaget.

Maa jeg overfor det ærede 9de Medlem for 1ste Kreds (Steincke) udtale, at jeg vil bestræbe mig for, at der kan tilvejebringes en hensigtsmæssig Ordning af de forskellige Tillæg til Retsplejeloven, thi det er selvfølgelig upraktisk, som det er. Det vil dog være for dyrt at lade det hele optrykke, men jeg vil prøve paa ved Bureauets Hjælp at faa det ordnet saaledes, som det ærede Medlem antydede, at Ændringerne indføres paa hvide Blade.

Med Hensyn til Regelen i § 3 om lukkede Døre er Uoverensstemmelsen mellem det ærede Medlem og mig ikke saa stor, vi bliver nok enige, og jeg er vis paa, at der ingen Tvivl er om, at den danske Offentlighed efterhaanden vil gaa over til samme Anskuelse. Det er givet, at naar Forhandlingen foregaar for lukkede Døre, er det for lukkede Døre. Jeg blev lidt forbavset over det ærede Medlems Udtalelse, idet jeg forstod den saaledes, at der skulde foreligge Grunde for at gaa bort fra Folketingets Vedtagelse. Jeg vilde i det ærede Medlems Sted hellere have sagt: Lad os